כהלכתם. וכן שלא יחסר אפילו קוצו של יו״ד. ויהיו האותיות מתוייגין כהלכתם. ונתבאר לעיל בסימן ל״ב הלכה כ״ג.

ג. כל אות צריכה להיות גולם אחד, ומיקשה אחת. ולכך צריך להזהר שהיודי״ן של האל״ף, ויוד״י השי״ן והעי״ן והצד״י, נוגעות באות. ואם נפרדה היו״ד מהן, פסולה. [ראה ש״ע סי׳ לו ס״ב]. וכבר נתבאר דין זה לעיל, בסימן ל״ב בהלכה נ״ט ובהלכה ע״ז (אות ג׳). וכן מ״ם סתומה וסמ״ך צריכין להיות מדובקות וסמוכות לגמרי, ואפילו פירוד דק כחוט השערה פוסל בהן. [קול יעקב ס״ק ה]

אמנם אותיות ה״י וקו״ף אין ליגע הרגל בגג, ואם נגע פסול. [ש״ע שם]. ונתבאר לעיל בסימן ל״ב הלכה ע׳.

ד. הפרשיות יכתוב בכתב נאה ויפה, משום ״זה אלי ואנוהו״. ואף שהם מחופות בבתים, ואין ניכרות לעין כל.

ולכתחילה יכתוב כתיבה גסה קצת, שאם יכתוב אותיות דקות יש לחוש שיהיו נמחקים במהרה. וכן לא יכתוב תיבה אחת גדולה ואחת קטנה. וכן יכתוב השיטות (השורות) ישרות ולא עקומות. וכבר נתבאר כל זה בסימן ל״ב הלכה כ״ד.

---

shapes, such as the letters ב׳ and כ׳, or the letters ר׳ and ד׳, or the letters ה׳ and ח׳, or the letters ו׳ and י׳, or the letters ז׳ and נ׳, or the letters ם׳ and ס׳.

Instead, the scribe must write each letter according to its prescribed form. He must not leave out any part of a letter, not even the tip of a letter *yod*. All those letters that call for *taggim* should have them included. See more about this above in *Siman* 32:23.

Whole letters and two-piece letters

3) Every letter [except for ה׳ and ק׳] must consist of one piece. Therefore the appendages of letters such as א׳, ש׳, ע׳, and צ׳ must each be connected to the body of the letter. If even one is not connected, the passage is not kosher, as was explained above in *Siman* 32, halakhot 59 and 77. The letters *mem sofit* ם׳ and *samekh* ס׳ must be entirely closed, as one continuous ''circle.'' Otherwise, those letters are not kosher.

In contrast, the letters *he* ה׳ and *qof* ק׳ must consist of two separate parts. If those two parts are connected, the letter is not kosher, as explained above in *Siman* 32:70.

Clear, uniform handwriting

4) The scribe should write the tefillin passages with a clear, uniform handwriting in order to beautify the mitzvah. This is so although the passages are inserted into sealed *battim* and are never seen by others. He should write somewhat large, clearly legible letters, since very small and thin letters are liable to fade away. He should make sure to write the words in straight lines that do not zigzag up and down. This was explained above in *Siman* 32:24.

שינוי הכתב בין ספרדים לאשכנזים

ה. תפילין שהפרשיות שלהן נכתבו בכתב אשכנזי, כשרות אף לספרדים, וכן להיפך, תפילין שהפרשיות שלהן נכתבו בכתב ספרדי, כשרות אף לאשכנזים. ויניחם בברכה. [ראה קול יעקב אות ג] **ומכל** מקום מצוה מן המובחר יש להקפיד שהספרדים יניחו תפילין שנכתבו כפי מסורת אבותיהם, בכתיבה הספרדית, כשם שמדקדקים בנוסח התפלה להתפלל כנוסח אבותיהם, משום ואל תטוש תורת אמך. וכן להיפך, האשכנזים יניחו תפילין כפי מסורת אבותיהם בכתיבה אשכנזית. [יחו"ד ח"ב סי' ג, ח"ד סי' ג. וע"ע יבי"א ח"ב חיו"ד סי' כ אות ז, ח"ד אהע"ז סי' יב אות ח, ח"ח סי' כג אות לה, ח"ט סי' צד אות כז, סי' קג אות ד. או"צ ח"ב עמ' לה ד"ה וכל] **אבל** מעיקר הדין הכתב האשכנזי כשר לספרדים, וכן להיפך, וכאמור.

אולם יש ליזהר שכאשר בא להניח תפלין של אשכנזי שיברר שפרשת "והיה" לא נעשתה כשיטת הט"ז שסבר לצרף ט' אותיות להחשיבה פרשה סתומה, כי לדעת מרן לא יועיל צירוף זה, ופרשה זו פסולה לספרדים, ואין לברך על תפילין אלו. וכפי שנתבאר לעיל בסימן ל"ב הלכות קכ"א-קכ"ב.

Ashkenazic and Sefardic Writing

Using the traditional script

5) Sefardic Jews may use tefillin passages written in the style of letters used by Ashkenazic Jews, and Ashkenazic Jews may use tefillin passages written in the style used by Sefardic Jews. Everyone may recite the blessing in either case.[208]

Nevertheless, the ideal is for each person to wear tefillin with scrolls written according to his ancestors' tradition, just as we are careful to always pray using our traditional text of the prayers. The obligation to follow one's ancestral traditions is alluded to in the verse (*Mishle* 1:13), "אַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ – do not forsake your mother's teachings." This applies to both Ashkenazic and Sefardic Jews.[209]

If a Sefardic Jew wishes to borrow tefillin from an Ashkenazic Jew, however, he must first verify that the spacing in the scrolls, designating the passage of *vehaya im shamowa* as one that is *setuma*, does not follow the instructions of the *Ture Zahav* (combining two spaces that are each shorter than nine letters). According to the *Shulḥan Arukh*, the two spaces cannot be combined, and the scroll is not kosher. It is forbidden for a Sefardic Jew to recite the blessing on tefillin with scrolls written in the manner prescribed by the *Ture Zahav*. This was explained above in *Siman* 32, halakhot 121 and 122.

208. The Talmud (*Shabbat* 103b) derives from the word *ukhtavtam* that each letter must be written according to its halakhic specifications, and that the letter *bet* may not be written in a form that resembles the letter *kaf*, and that a letter *dalet* may not be written in a form that resembles the letter *resh*. Likewise, it is not kosher if the shape of the letter is totally unrecognizable. The differences between the Sefardic and Ashkenazic traditions for the shapes of the letters, however, are minor and are not considered a distortion.

209. If a Sefardic Jew moves into an apartment and discovers that the previous tenants were Ashkenazic Jews who left Ashkenazic mezuzot on the doorposts, it is commendable that he switch them for Sefardic mezuzot. When putting up the new mezuzot, he must recite the appropriate blessing. One blessing suffices for all the mezuzot that he affixes at one time. See the responsa *Yabia Omer* (Vol. III, *Y.D.* #17).

ו. אף אם באותה פרשה חלק מן האותיות נכתבו בכתב ספרדי, וחלק בכתב אשכנזי (כגון שחלק מהצד״י בכתב אשכנזי שהיו״ד ישרה, וחלק בכתב ספרדי שהיו״ד הפוכה לימין), התפילין כשרות. ורשאי אף לברך עליהם. [יבי״א ח״ב חיו״ד סי׳ כ אות י]

וכן יש להקל בכל שאר אותיות שיש שינויים בין כתב וועלי׳ש (כתב ספרדי הנהוג אצלנו) לכתב אשכנזי, וחלק מהם כך וחלק אחרת. שיש להכשיר. [יבי״א שם במילואים]

ז. מותר לאשכנזים לעלות לספר תורה אצל ספרדים. וכן מותר לספרדים לעלות לספר תורה של אשכנזים. כי כולם אמת ויסודתם בהררי קודש. אלו ואלו דברי אלהים חיים. והמונע מלעלות מחשש פיסול ח״ו, חוששני לו מחטאת להוציא לעז ח״ו על קדושת הספר תורה. [יבי״א ח״ב חיו״ד סי׳ כ]

One passage with two script styles

6) If a single tefillin scroll is written partially in the script traditional to Sefardic Jews, called *vellish*, and partially in the script traditional to Ashkenazic Jews, it is kosher. Anyone may recite the blessing on tefillin with such scrolls.[210] One example of the difference between the scripts is that in Ashkenazic tradition, the letter *tzadik* צ' is formed by combining a *yod* י' and a *nun* נ'. According to the Sefardic tradition, the "*yod*" is reversed, facing the right instead of the left. Either one is kosher, and the same applies to all the other differences between the Ashkenazic script and *Vellish* script.

Torah scrolls with different scripts

7) Ashkenazic Jews may recite blessings on a Sefardic Torah scroll, and Sefardic Jews may recite blessings on an Ashkenazic Torah scroll. Both traditions are valid and acceptable. Anyone who refuses to accept an invitation to read from a Torah scroll because it is not written according to his tradition is possibly guilty of disparaging the sanctity of the Torah scroll.

210. Maran the Rishon Letziyon (responsa *Yabia Omer* Vol. II, #20:10) explained that the two traditions do not contradict one another as if one tradition follows some *Poskim* and the other follows opposing *Poskim*. If that would be the case, a scroll written partially according to one tradition and partially according to another it would be not kosher according to any of the *Poskim*. Rather, both traditions are acceptable according to almost all *Poskim*. This is the ruling of the responsa *Berit Yaakov* and responsa *Heshiv Moshe*. Harav Tzevi Pesah Frank concurred with Maran the Rishon Letziyon on this issue.

Wearing Sefardic tefillin and reading an Ashkenazic Torah scroll

The responsa *Avne Kodesh* (#31) ruled that on weekdays, if someone is wearing Ashkenazic tefillin and is invited to read from a Sefardic Torah scroll, he must not accept the invitation since the scrolls contradict one another's traditions. He may accept such an invitation on Shabbat since he is not wearing tefillin at the time.

Maran the Rishon Letziyon (responsa *Yehave Da'at* Vol. II, #3) refuted this ruling, explaining that there is no contradiction here. Both traditions are valid and acceptable.